

Afzender: Stg. Actief Burgerschap HD

Aan: Politieke partijen en andere beleidsmakers en betrokkenen in de gemeente Bernheze

Geachte mevrouw, mijnheer, beste Bernhezer,

De werkwijze van Actief Burgerschap houdt in dat we concrete en serieuze problemen in Heeswijk-Dinther aanpakken door ons met een zo representatief mogelijke groep burgers in een werkgroep in de problemen te verdiepen en oplossingen te onderzoeken. Denk daarbij aan verkeer, woningbouw en nu ook voorzieningen voor senioren. Vanaf het begin werken wij bij zo'n probleem samen met de gemeente. De plannen die zo ontstaan leggen wij altijd eerst voor aan een openbare bijeenkomst van burgers van ons dorp. Alleen plannen die op zo'n bijeenkomst brede steun krijgen zetten we door.

Daarna proberen we op alle mogelijke manieren het proces te versnellen, onder meer door waar mogelijk zelf bij te dragen, vanuit een positieve en coöperatieve houding. Daarbij hoort dat we in het dorp draagvlak proberen te scheppen door mensen te informeren en te betrekken en met publicaties in d'n HaDeejer en op hadeejer.nl. En natuurlijk door met wethouders en ambtenaren samen te werken. Maar soms ook door eigen contacten met bedrijven, investeerders en deskundigen.

Als Actief Burgerschap zijn we op dit moment betrokken bij een aantal initiatieven:

- Renovatie Plein 1969. Een zeer breed gedragen plan. Eindelijk, bijna, kan de schop in de grond.
- Met de ontsluitingsweg en hopelijk een vierde poot is een centrum zonder doorgaand verkeer dichtbij
- Wonen: Als de RvS positief oordeelt, gaan 100+ gezinnen nu op Rodenburg hun dromen realiseren.
- Blij met de nieuwe glasvezel werken wij mee aan de helpdesk. www.actiefburgerschapHD.nl (i.o.)
- Het padenplan "blauwgroene dooradering" dient (oudere) burgers én versterkt de natuur in HaDee.
- Ernstige zorgpunten m.b.t. senioren worden onderwerp van een nieuwe werkgroep seniorenbeleid

Voor die laatste werkgroep vragen wij nu uw aandacht in het volgende stuk (bijlage). Onlangs is een actieplan Burgerparticipatie Ouderenbeleid 2017-2021 gepubliceerd door het OOB en de gemeente, met een verslag van het seniorenwoonwensenonderzoek en met een groot aantal aanbevelingen.

Mede op basis daarvan hebben de beide KBO's uit Heeswijk-Dinther gevraagd aan Actief Burgerschap om een werkgroep op te starten over een aantal knelpunten in het seniorenbeleid. De reden daarvoor is tweeledig: De behoefte aan ingrijpende maatregelen m.b.t. die knelpunten in HaDee is erg groot, én de wat activistische werkwijze van Actief Burgerschap sprak aan. Men wilde druk op de ketel omdat de urgentie zo groot is.

Hoe dan ook, wij zijn met een initiatiefgroep bij elkaar gekomen. Ons eerste besluit was om de belangrijkste speerpunten te benoemen en concrete actievoorstellen. En die naar u te sturen met het verzoek om in het verkiezingsprogramma aandacht en geld te reserveren voor deze belangrijke zorgpunten voor ouderen! Senioren groeien snel in aantal, en genoemde maatregelen zijn nodig voor de leefbaarheid van oud en jong.

Daarbij denken wij Heeswijk-Dinther massaal mee te krijgen voor de status van "dementievriendelijk dorp"!

Kortom: Graag uw aandacht, ook in uw verkiezingsprogramma, voor de speerpunten in de bijlage!

Antoon Verhaak
Secretaris stg Actief Burgerschap HD

Werkgroep Seniorenbeleid HD, speerpunten en actieplan 03-11-2017

Deel I. Wat willen we bereiken? Kort overzicht van de speerpunten....

1. *Veel meer voor ouderen aangepaste woningen in HaDee, te huur en te koop!*

In HaDee wonen veel ouderen in woningen die nog niet geschikt zijn voor mensen met ouderdomsproblemen. Het aantal (de voorraad) goed aangepaste woningen is véél te klein, in verhouding tot het aantal ouderen. Dat bedreigt ons doel: langer thuis wonen! Neem snel de simpelste maatregelen met veel impact! Zie de uitwerking verderop!

2. *De openbare ruimte is veilig en uitnodigend, juist óók voor ouderen!*

In HaDee zijn de hoofdwegen en veel kleinere wegen en trottoirs slecht aangepast aan (mobiele) senioren, dementerende mensen en andere kwetsbare groepen. Soms is het levensgevaarlijk. Voor de traverse wordt nu een renovatieplan gemaakt. Maak de traverse ouderen proof en dementie vriendelijk, door een vrijliggend wandel- en (rustig) fietspad. Zorg voor een daarop aansluitend en uitnodigend dorpsnetwerk van wandel- en fietspaden. Met veel groen, bankjes en tenminste één openbaar toilet.

3. *Zelfstandige ouderen, met en zonder beperkingen kunnen simpel en goedkoop vervoer krijgen binnen HaDee en naar de bushaltes*

In ons dorp zijn de afstanden groot, waardoor veel ouderen en kwetsbare mensen sterk worden beperkt. Er zijn veel vrijwilligers, maar de organisatie en bekendheid moeten beter. Met betrekking tot dit vervoer kan de gemeente veel meer doen. De plannen liggen er, onder andere digitalisering. Regel het goed!

4. *HaDee vertegenwoordigers worden direct betrokken bij de regie over lokale zorg en ondersteuning. Koppel dat aan onze ambitie om een dementievriendelijk dorp te zijn.*

Burgerparticipatie en lokale vrijwilligers dragen steeds meer essentiële zorg en ondersteuning. Maar gelijkwaardige afstemming daarvan met diverse professionals en de gemeente is nog zwak. Ook afstemming met professionele zorgleveranciers (zoals Laverhof) moet beter. Wij stellen voor om de ambitie te omarmen om een “dementievriendelijke gemeente of dorp” te worden. En om dat project te benutten voor het vormgeven van een gezamenlijke regie, via een regietafel. Aan die regietafel ontmoeten lokale en professionele partijen elkaar en vindt de afstemming plaats over wat we nodig hebben voor HD cq HDL. Die aanpak maakt financiering ervan vanuit gemeentelijk beleid veel meer voor de hand liggend. Juist omdat het zo aansluit bij wat de gemeente al als beleid heeft.

Deel II. Wat willen we bereiken en waarom? Nadere bespreking v.d. speerpunten....

1. Veel meer voor ouderen aangepaste woningen in HaDee, te huur en te koop!

In HaDee wonen veel ouderen in woningen die nog niet geschikt zijn voor mensen met ouderdomsproblemen. Het aantal (de voorraad) goed aangepaste woningen is véél te klein, in verhouding tot het aantal ouderen. Dat bedreigt ons doel: langer thuis wonen! Neem snel de simpelste maatregelen met veel impact!

Bespreking van beleid en maatregelen:

- De simpelste en goedkoopste manier is aanpassing van daartoe geschikte bestaande woningen aan de eisen van mensen met de meest voorkomende ouderdomsproblemen. Dat lost acute problemen van de bewoner op, en helpt na diens vertrek ook een ander.
- Minder simpel is splitsen van een grote woning. Toch past dat zeker bij de huidige scheve woningvoorraad in HaDee, waar relatief erg veel grote woningen staan. Klassiek is het model van ouderen in een aangepaste woning op de begane grond en een jong stel boven. Splitsen kost in eerste aanleg veel geld. Maar het vermeedert vaak ook de waarde van het geheel en de kosten kunnen over meerdere mensen worden verdeeld. Daarbij komt dat er veel vraag is naar kleinere woningen. In elk geval draagt splitsen óók op twee fronten bij: naast de ouderen wordt ook jeugd geholpen.
- Naast deze “lapmiddelen”, is het nodig om veel meer volwaardige seniorenwoningen te bouwen. Heesch en de andere dorpen hebben er relatief veel meer dan HaDee! In Heeswijk-Dinther is grote behoefte aan grondgebonden seniorenwoningen. Zie resultaten woonwensenonderzoek. Zowel koop als huur zijn nodig, want na het ontstaan van echte ouderdomsproblemen is voor veel ouderen het kopen van een nieuw huis – als het al kan – een riskante investering.

Concrete invulling:

- Ondersteun op alle mogelijke manieren het aanpassen van de eigen woning aan ouderdomsproblemen. Geld dat hieraan wordt besteed, levert op meerdere fronten veel besparingen op. Belangrijke maatregelen zijn: (1) zorg voor een toegankelijke woonconsulent voor technisch en financieringsadvies. Daarmee kan onzekerheid worden voorkomen. Hierbij kunnen en willen de KBO's - zo nodig - helpen. De ambitie van de beide KBO's is dat vóór 2021 iedere senior die dat wenst, een seniorproof woonplan tot zijn beschikking heeft. (2) Mogelijk kan de gemeente of de gemeenschap (KBO/AB?) bemiddelen naar (lokale) bedrijven zodat die een betaalbare en kwalitatief gunstige standaardprocedure ontwikkelen en aanbieden. Ook dat verlaagt de drempel. (3) Ook flinke subsidies voor ouderdomsbestendig maken, kunnen de drempel verder verlagen om de stap naar verbouwing of splitsing te zetten. Dat is goed voor de bewoner maar zeker ook voor de samenleving. Want voor relatief weinig gemeenschapsgeld, groeit de voorraad voor ouderen aangepaste woningen.
- Datzelfde geldt voor woningsplitsing. Dat is vaak kostbaar, maar twee veelgevraagde woningen in plaats van één (te) grote is óók veel waard en kosten kunnen over meerdere partijen worden verdeeld
- Nieuwbouw van seniorenwoningen is toch hard nodig. Als eerste huur, maar ook (betaalbare) koop. De locatie ervan moet kortbij de voorzieningen zijn. Dus bij Plein 1969 of tussen het Plein en Laverhof. Concrete locaties zijn dan (1) de Hertog Janstraat. Daar staan 20+ huurbungalows op zeer ruime kavels en op een ideale locatie. DKM kan worden aangesproken om op dit gebied een veel groter aantal seniorenwoningen te bouwen, op veel kleinere kavels, zowel grondgebonden als op een verdieping. Op die manier kunnen op dat terrein 50 tot mogelijk 70 (deels grondgebonden) seniorenwoningen worden gebouwd, deels verkocht – als dat nodig is voor de financiering - en grotendeels voor de verhuur. Daarnaast staat er een aantal seniorenwoningen in het gebied rond de Willem Alexanderstraat. Ook die locatie ligt gunstig vlakbij het Plein. Als DKM aan de slag gaat met verbetering en vergroting van het aantal seniorenwoningen in het centrum, liggen daar misschien ook kansen. (2) Als (duidelijk) tweede optie, is er de locatie aan de Veldstraat-hoek Abdijstraat. (3) En er is ook nog de locatie aan de verlengde Balledonk, ten zuiden van de Servatiusstraat. Op elk van deze beide laatste locaties is plaats voor een tiental seniorenwoningen.

2. *De openbare ruimte is veilig en uitnodigend, juist óók voor ouderen!*

In HaDee zijn de hoofdwegen en veel kleinere wegen en trottoirs slecht aangepast aan (mobiele) senioren, dementerende mensen en andere kwetsbare groepen. Soms is het levensgevaarlijk. Voor de traverse wordt nu een renovatieplan gemaakt. Maak de traverse ouderen proof en dementie vriendelijk, door een vrijliggend wandel- en (rustig) fietspad. Zorg voor een daarop aansluitend en uitnodigend dorpsnetwerk van wandel- en fietspaden. Met veel groen, bankjes en tenminste één openbaar toilet.

Bespreking van de maatregelen:

- De grondige renovatie van de traverse staat al gepland. In 2018 worden de plannen uitgewerkt en de uitvoering voorbereid. In 2019 wordt de eerste fase gerealiseerd, waarschijnlijk het centrale gedeelte, aansluitend op de renovatie van het Plein 1969. De Werkgroep Verkeer HD denkt al jaren mee met de gemeente over ingrijpende aanpassingen. Dankzij het feit dat het deels zware doorgaand verkeer nu niet meer door het centrum hoeft, kan dat centrum eindelijk goed worden ingericht. Dat is te danken aan de voltooiing van de zuidelijke ontsluitingsweg, die nog wel moet worden afgerond met aansluiting voor het achterland op een “vierde poot”. Plaatselijk verkeer is ook in het centrum altijd welkom, maar het centrum zelf is dan weer voor de burger, óók voor de oudere en zeer jonge burger.
- In regelmatig overleg met de betrokken wethouders pleit de Werkgroep Verkeer HD voor een centrumgedeelte van de traverse, waar de auto welkom maar te gast is en het normale tempo stapvoets. Dat geldt ook voor het vernieuwde Plein 1969 en de wegen ertussen. Het gebied van Jumbo tot aan de nieuwe COOP is het nieuwe gastvrije en ontspannen hart van ons dorp. Ook voor mensen op leeftijd, met beperkingen, of met dementie.
- Het middelste deel van de traverse, van hooguit zo’n 150 meter, tussen de kruisingen met de weg “Plein 1969” en met “De Doorgang”, zou dan “auto te gast” worden: Breed, open, stapvoets. De bestrating is zodanig dat dit gebied zomer en winter gemakkelijk begaanbaar is, zonder obstakels. Het huidige Raadhuisplaza dient dan in die ruimte, dat centrumgebied, te worden geïntegreerd.
- Hoofdstraat en Servatiusstraat tussen de kerken van Heeswijk en Dinther, kunnen een rustige dorpsse echte 30 km weg worden.
- Langs de hele lengte van deze nieuwe Hoofdstraat en Servatiusstraat zou aan één zijde een breed en vlak voet- en fietspad kunnen komen, dat goed aangepast is aan de behoeften van onder meer de oudere en kwetsbare weggebruikers. Via dit pad is voor hen het hele centrumgebied toegankelijk
- Aansluitend op dit voet-/fietspad langs de traverse en op het nieuwe Plein 1969 kunnen dan méér rustige wandel en fietspaden of routes worden aangelegd. Vanuit IVN en Actief Burgerschap worden in overleg met de gemeente plannen besproken voor een “blauwgroene door-adering” van Heeswijk-Dinther, waarbij de belangrijkste culturele en groene locaties in en rond het dorp verbonden worden met elkaar door middel van paden die rijk zijn aan natuur en voor mens en dier aantrekkelijk om te gebruiken. Centra die daarbij betrokken en verbonden kunnen worden zijn onder meer de Abdij en Laverhof aan de ene kant en Servaes/ontmoetingstuin en verderop Den Dolvert aan de andere kant.
- Ook de voet-/fietspaden vanaf de dorpsgrenzen tot aan de kerken moeten goed begaanbaar blijven.
- Grotendeels zijn dit plannen die er al liggen, maar die nu zodanig kunnen worden aangepast en ingekleurd, dat ouderen en ook dementerenden hun ruimte, hun routes en ook hun mooie plekjes krijgen. Ook voor hen is er plaats. En ook hun belangen tellen mee als prioriteiten bij de renovatie. Zeker in die plannen meenemen: bankjes op mooie plekjes aan die paden, en tenminste één goed toegankelijke openbare toilet.

Nota Bene: Straten als Schoolstraat, Koorstraat en andere, met een middengoot, zijn voor fietsers en voor senioren een levensgevaarlijke onderneming. ’s Winters, als de bestrating glad is, wordt dit nog verergerd. Extra aandacht voor onderhoud is nodig om de veiligheid in deze straten op peil te houden. Bij groot onderhoud van deze straten dienen alternatieve oplossingen voor de bestrating worden gekozen.

3. *Zelfstandige ouderen, met en zonder beperkingen kunnen simpel en goedkoop vervoer krijgen binnen HaDee en naar de bushaltes*

In ons dorp zijn de afstanden groot, waardoor veel ouderen en kwetsbare mensen sterk worden beperkt. Er zijn veel vrijwilligers, maar de organisatie en bekendheid moeten beter. M.b.t. dit vervoer kan de gemeente veel meer doen. De plannen liggen er, onder andere digitalisering. Regel het goed!

Bespreking van concrete maatregelen:

- Er is nu een aantal betrekkelijk kleinschalige vervoersdiensten, met een aantal vrijwilligers binnen de gemeenschap beschikbaar. Dit naast de WMO-vervoersmogelijkheden. Tezamen kunnen zij een behoorlijke dekking geven voor het vervoer van (kwetsbare) senioren in en buiten de woonplaats. Coördinatie van én communicatie met de gebruikers is nodig.
 - Met de gemeente is gesproken over de beschikbaarheid van een elektrisch aangedreven wagentje (soort golfkarretje), gekoppeld aan een digitaal reserveringssysteem. In enkele omliggende gemeenten bestaan al dergelijke voorzieningen. Daarmee ontstaat de mogelijkheid om vervoer op maat te leveren vanaf verder gelegen woningen (plan Heilaren, Rodenburg) naar opstapplaatsen van openbaar vervoer. Dit kan worden geïntegreerd binnen de bestaande vrijwillige vervoersdiensten.
 - Als onze vrijwilligers zorgdragen voor het beheer van het reserveringssysteem en voor het besturen van de wagens en als de gemeente zorgt dat wagens en systeem beschikbaar zijn, dan kan dit voor alle kwetsbare ouderen, mensen met een beperking en dementerenden in HaDee heel waardevol zijn.
 - Ambitie is om de kwetsbare doelgroepen op verzoek zowel naar lokale gebeurtenissen of kennissen als naar bushaltes te brengen en zo de kans te geven om volwaardig deel te nemen aan het dorpsleven
- ### **4. *HaDee vertegenwoordigers worden direct betrokken bij de regie over lokale zorg en ondersteuning Koppel dat aan onze ambitie om een dementievriendelijk dorp te zijn.***

Burgerparticipatie en lokale vrijwilligers dragen steeds meer essentiële zorg en ondersteuning. Maar gelijkwaardige afstemming daarvan met professionals en de gemeente is nog zwak. Ook afstemming met professionele zorgleveranciers (zoals Laverhof) moet beter. Wij willen de ambitie omarmen om een “dementievriendelijk dorp” te worden. En om dat project te benutten voor het vormgeven van een gezamenlijke regie, via een regietafel. Aan die regietafel vindt de afstemming plaats over wat we nodig hebben voor HD cq HDL. Die aanpak maakt financiering ervan vanuit gemeentelijk beleid veel meer voor de hand liggend. Juist omdat het zo aansluit bij wat de gemeente al als beleid heeft.

Bespreking van concrete maatregelen:

De vergrijzing, de steeds langer thuiswonende oudere, de steeds kleinere en meer verspreid wonende gezinnen, en ook de exploderende zorgkosten, met ook nog eens forse personeelsproblemen vormen een uitdaging, voor ons land, maar ook in onze gemeente en in ons landelijke dorp.

- De participatiesamenleving, de techniek en de digitalisering (glasvezel!) bieden kansen, maar zijn ook keihard nodig om een leefbare en solidaire samenleving in stand te houden.
- De oplossingen liggen in het benutten van de kansen, het in stand houden van wat we hebben aan zorg en voorzieningen, het profiteren van nieuwe technologie en vooral ook in samenwerking. Geen van de “oude” partijen, gemeente, gezondheidszorg, familie, en dorpsgemeenschap kan het alléén.
- HaDee ontwikkelen tot een dementievriendelijk dorp sluit aan op onze ambitie om een leefbaar dorp te zijn voor kwetsbare ouderen. Dementievriendelijk vraagt veel maatregelen en eigen inzet, die bijdragen tot een dorp waarin het voor mensen met dementie én alle ouderen prettig wonen en leven is
- Inzet van een regietafel daarbij biedt ons de kans om ervaring op te doen met intensieve “ongelijksoortige” samenwerking. Dat kan heel goed passen in het nieuw gemeentebestuur.
- De regietafel is een instrument om gelijkwaardige samenwerking te realiseren van ongelijksoortige partners. Dat is wat we nodig hebben.